

**Univerzita Palackého v Olomouci  
Filozofická fakulta**

# **BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**2021**

**Magdaléna Kubatková**

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI  
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

***Moje terapie: Psychologie v reflexi  
rozhlasového média***

Magdaléna Kubatková

**Katedra divadelních a filmových studií**

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Pejpková, Ph.D.

Studijní program: Filmová, divadelní, televizní a rozhlasová  
studia

Olomouc 2021

### **Čestné prohlášení**

Prohlašuji, že jsem předloženou práci vypracovala samostatně a veškeré použité zdroje jsem uvedla v příslušných poznámkách pod čarou a závěrečném přehledu pramenů a literatury.

V Olomouci dne 6. května 2021

Magdaléna Kubatková

## **Poděkování**

Děkuji především Mgr. Zuzaně Pejpkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské diplomové práce, trpělivost a inspiraci. Děkuji také Táně Zabloudilové za poskytnuté informace  
a v neposlední řadě ze srdce děkuji rodině a blízkým osobám za podporu.

Olomouc, 2021

Magdaléna Kubatková

## Obsah

Kritika literatury a pramenů.....	8
1. Vymezení výzkumného pole.....	11
1.1. Vymezení dramaturgické analýzy.....	11
1.2. Vymezení analytických kritérií.....	13
2. Analytická část.....	16
2.1. Epizoda 1: Tajemství je destruktivní .....	16
2.2. Epizoda 2: Vystoupit z rozjetého vlaku .....	19
2.3. Epizoda 3: Povinnost být perfektní.....	21
2.4. Epizoda 4: Zjistit, kdo jsem .....	24
2.5. Epizoda 5: Když vypne tělo.....	26
2.6. Epizoda 6: Intimní cizinky.....	29
2.7. Závěrečné zhodnocení provedených analýz .....	31
3. Další rozhlasová produkce.....	34
Závěr.....	36
Literatura a prameny.....	38

## Úvod a metodologie

Ačkoliv může název bakalářské práce *Moje terapie: Psychologie v reflexi rozhlasového média* na první pohled evokovat, že psaní odborné práce je specifický druh terapie, pojmenování skrývá poněkud odlišný význam. Označení *Moje terapie* souvisí s názvem rozhlasového pořadu, podcastové série, jejíž první díl byl odvysílán v listopadu roku 2019 stanicí veřejnoprávního rozhlasu, Radiem Wave a která se stala hlavním předmětem výzkumu této práce.

*Moje terapie* je podcastový dokumentární seriál, který prostřednictvím šesti odlišných příběhů přibližuje psychická onemocnění a jejich léčbu s pomocí terapeutického procesu pod odborným dohledem. Středobodem všech epizod je vypravěčská dvojice tvořená terapeutem a jeho klientem. Každému příběhu jsou věnovány dva díly, jež se snaží otevřít k diskusi témata, která jsou stále tabuizovaná, nebo se o nich nemluví. Cílem je otevřený dialog, jenž může například lidem trpícím psychickou poruchou pomoci rychleji nalézt odbornou pomoc, nebo je alespoň přimět o jejich problémech začít mluvit nahlas a přispět k destigmatizaci psychických onemocnění mezi širokou veřejností.

Cílem bakalářské práce *Moje terapie: Psychologie v reflexi rozhlasového média* je odpovědět na výzkumnou otázku *Jaké podoby může mít zachycení tématu psychických onemocnění a jejich léčby rozhlasovým médiem v českém auditivním prostředí? Zmíněná klíčová otázka odkrývá také další podotázky jako například Jaké motivace vedou rozhlasové tvůrce k reflexi témat spjatých s lidskou psychikou? Nebo Jakými (ne)výhodami rozhlasové médium ve vztahu k zachycení problematiky psychických onemocnění disponuje?* Na jmenované otázky odpovím následujícím způsobem:

Optikou dramaturgické analýzy bude nahlíženo na první řadu<sup>1</sup> *Mojí terapie*, u které bude rozebráno zpracování a přístupy jednotlivých autorů, kteří se na tvorbě podcastu podíleli. Dramaturgická analýza šesti epizod ukáže, zda na sebe jednotlivé díly navazují, nebo se vůči sobě vymezují, a odhalí, zda byla dodržena jednotná dramaturgická koncepce při spolupráci několika rozhlasových dokumentárních

---

<sup>1</sup> Na podzim roku 2020 vyšla také druhá řada podcastové série *Moje terapie*

tvůrců a publicistů. Mezi autory *Mojí terapie* patří Táňa Zabloudilová, Jonáš Zbořil, Apolena Rychlíková, Petr Bouška, Marika Pecháčková a Klára Tasovská. Metoda dramaturgické analýzy bude převzata z knihy *Krása ve filmovém dokumentu*<sup>2</sup> od Jana Motala z kapitoly zabývající se dramaturgií, a z knihy *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*<sup>3</sup> od Iva Bláhy podpořena audionaratologickou terminologií Andrew Crisella z knihy *Understanding Radio*.<sup>4</sup>

Práce bude strukturována na základě jednotlivých epizod *Mojí terapie*. Markantní témata *Mojí terapie* budou hledána i v dalších českých rozhlasových produkcích, čímž dojde k podrobnějšímu zmapování různých podob zpracování tématu psychických onemocnění v rozhlasovém médiu u nonfikčních žánrů rozhlasové tvorby a bude odpovězeno na hlavní výzkumnou otázku *Jaké podoby může mít zachycení tématu psychických onemocnění a jejich léčby rozhlasovým médiem v českém auditivním prostředí?*

Také bude popsáno jak a proč podcastová série *Moje terapie* vznikala, jak probíhalo natáčení a následná postprodukce. K získání těchto informací bude použita metoda oral history,<sup>5</sup> jejíž jádrem je paměť, ve které může být konzervován význam a ze které je možné také význam extrahovat.<sup>6</sup> Konkrétně půjde o telefonický hovor s dramaturgyní celé podcastové série Táňou Zabloudilovou. Ta se objevuje v každém druhém díle, který následuje po odvysílání „hlavní“ epizody *Mojí terapie*. Dramaturgyně a autorka čtvrté epizody podcastové série *Moje terapie* v rozhovorech s terapeuty přibližuje posluchačům nastolené téma více do hloubky. Tyto publicisticky koncipované díly, kde dochází k detailnějšímu rozebírání konkrétních onemocnění, nebudou v rámci této práce podrobeny bližšímu zkoumání.

Nekladu si za cíl v této práci zkoumat psychická onemocnění, pacienty a jejich léčbu, ani je nebudu hodnotit. I bez hlubších psychologických znalostí lze rozhovor označit za jeden z terapeutických nástrojů. V této práci se však budu zabývat rozhovorem z hlediska uměnověd, protože právě rozhovor je dominantní

---

<sup>2</sup> MOTAL, Jan. *Krása ve filmovém dokumentu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014.

<sup>3</sup> BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. 3. upravené vyd. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2014.

<sup>4</sup> CRISELL, Andrew. *Understanding Radio*. 2. vyd. Londýn: Routledge, 1994.

<sup>5</sup> Nestrukturovaný rozhovor, kde respondent vzpomíná na minulost. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum základní metody a aplikace*. Cit. d., s. 390

<sup>6</sup> VANĚK, Miroslav. – MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku, teorie a praxe orální historie*. Cit. d., s. 9

forma podcastu *Moje terapie*. Konkrétně aplikuji poznatky z teorie dokumentárního filmu amerického filmového kritika a teoretika Billa Nicholse. Ten ve své knize *Úvod do dokumentárního filmu* zmiňuje, že tvůrci pomocí rozhovoru spojují různá vyprávění do jednoho příběhu a z osobité kombinace použitého materiálu se rodí tvůrcův hlas.<sup>7</sup> Ve své knize Bill Nichols určil šest dokumentárních modů nonfikčního filmu, které v dílčích analýzách pomohou pojmenovat a vysvětlit funkčnost jednotlivých složek epizod.

Práce je rozdělena do tří kapitol, teoretické, analytické a observační části. V teoretické části nazvané Vymezení výzkumného pole dojde k určení dramaturgické analýzy a k definování analytických kritérií rozhlasového pořadu, na které bude zaměřena pozornost. V analytické části provedu analýzu všech šesti epizod první řady podcastové série *Moje terapie*, vyhodnotím dodržení dramaturgické linie a uvedu rozvíjející informace o *Mojí terapii* získané metodou oral history. V třetí části dojde ke zmapování další rozhlasové non-fikční tvorby s tématy psychického onemocnění. Závěrem vyhodnotím, které funkce dokumentu<sup>8</sup> *Moje terapie* a další uvedené rozhlasové pořady splňují a zodpovím na výzkumné otázky.

---

<sup>7</sup> NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze a Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, 2010. Cit. d., s. 206

<sup>8</sup> Michael Renov ve své eseji *K poetice dokumentu* dostupné z <https://www.dokrevue.cz/clanky/k-poetice-dokumentu> definuje čtyři funkce dokumentu. Jedná se o funkce: zaznamenávat, odhalit či zachovat; přesvědčit či propagovat; analyzovat, či zkoumat, být expresivní

## Kritika literatury a pramenů

Výzkumným vzorkem pro analytickou část práce se stala první řada podcastové série *Moje terapie*, která byla poprvé odvysílána v listopadu roku 2019 stanicí veřejnoprávního rozhlasu Radia Wave. Podcastová série *Moje terapie* zahrnuje šest epizod, na které se podílelo šest tvůrců. Každý měl na starost jednu epizodu, přičemž autorka čtvrté epizody, Táňa Zabloudilová, měla na starost také dramaturgii celé série. První epizodu pojmenovanou *Tajemství je destruktivní* připravil Jonáš Zbořil. Druhou epizodu s názvem *Vystoupit z rozjetého vlaku* natočila Apolena Rychlíková. Třetí epizoda od autora Petra Boušky má podtitul *Povinnost být perfektní*. Čtvrtou epizodu pojmenovala její autorka Táňa Zabloudilová *Zjistit, kdo jsem*. Pátou epizodu s názvem *Když vypne tělo* natočila Klára Tasovská a za poslední šestou epizodu *Intimní cizinky* je podepsaná Marika Pecháčková.

Důvody vzniku podcastové série *Moje terapie*, proces tvorby i postprodukční procesy, přiblížil rozhovor s Táňou Zabloudilovou. K přípravě na strukturovaný rozhovor jsem čerpala z knihy *Kvalitativní výzkum základní metody a aplikace*<sup>9</sup>, *Třetí strana trojúhelníku teorie a praxe orální historie*<sup>10</sup>, a také z webových stránek stanice Radia Wave<sup>11</sup>, které nabízejí prostřednictvím propagačních článků informace o podcastové sérii *Moje terapie*. K pochopení a přiblížení problematiky psychoterapie jsem vycházela z publikací od Jana Vymětala *Úvod do psychoterapie*<sup>12</sup> a Pavla Hartla *Velký psychologický slovník*<sup>13</sup>.

Pro analytickou část práce bylo důležité vymežit dramaturgickou analýzu. Protože rozhlasová studia spadají do multiparadigmatického pole poznání a protože rozhlasové dramaturgii není na akademické půdě věnováno příliš prostoru, čerpala jsem metodologi z teatrologické a filmologické literatury, přínosná pro mě byla také literatura z mediálních studií.

---

<sup>9</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005..

<sup>10</sup> VANĚK, Miroslav. – MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku, teorie a praxe orální historie*. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011.

<sup>11</sup> *Moje terapie* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/moje-terapie-8094228/o-poradu>

<sup>12</sup> VYMĚTAL, Jan. *Úvod do psychoterapie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010.

<sup>13</sup> HARTL, Pavel. – HARTLOVÁ, Helena. – NEPRAŠ, Karel. *Velký psychologický slovník*. 4.vyd. Praha: Portál, 2010.

Stěžejní publikací pro mě byla *Krása ve filmovém dokumentu*<sup>14</sup> od Jana Motala, zejména kapitola o dramaturgické analýze, ze které jsem metodologicky vycházela. Inspirativní byly také jeho analýzy *Okamžik radosti* nebo *Variace na téma Gustava Mahlera*, které jsem ale v analytické části práce nevyužila. Od stejného autora jsem čerpala z knihy *Nové trendy v médiích II. Rozhlas a televize*<sup>15</sup>, především z kapitol *Problémy dramaturgie a Rozhlasová dramaturgie a žurnalistika*, které mi napomohly k většímu porozumění rozhlasové dramaturgii a rozhlasových principů tvorby.

Důležitou publikací pro pochopení smyslu aplikovaných dramaturgických postupů, pro mě byla kniha Billa Nicholse *Úvod do dokumentárního filmu*<sup>16</sup>, ve které její autor definoval šest modů filmové dokumentární tvorby a z jejichž principů jsem vycházela v dílčích analýzách. Principy reprezentativních modů filmových dokumentů jsem významově převedla na dílčí epizody rozhlasového podcastu *Moje terapie*.

Z divadelní teorie jsem pro přiblížení dramaturgické analýzy vycházela částečně z některých poznatků od Otakara Zicha z knihy *Estetika dramatického umění*<sup>17</sup>, konkrétně z kapitoly *Principy dramatického umění*, která mi objasnila důležitost všech složek uměleckého díla. Další teatrologickou literaturu související s dramaturgií, jako např. *Základy dramaturgie*<sup>18</sup> od Jana Císaře nebo *Úvod do praktické dramaturgie*<sup>19</sup> od Zdeňka Hoříňka jsem vyhodnotila jako nerelevantní pro dramaturgickou analýzu non-fikční rozhlasové tvorby.

I když jsem analýze podrobila non-fikční podcastovou sérii, k prohloubení poznatků o složkách zvukového díla a jejich významu jsem využila poznatky z literatury zabývající se dramaturgií fikční tvorby. Okrajově pro mě byla

---

<sup>14</sup> MOTAL, Jan. *Krása ve filmovém dokumentu*. 1. vyd. Nové Město nad Metují: Masarykova univerzita, 2014.

<sup>15</sup> MOTAL, Jan. *Základní problémy dramaturgie*. In *Nové trendy v médiích II: rozhlas a televize*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 45-79, 223 s.

<sup>16</sup> NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze a Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, 2010.

<sup>17</sup> ZICH, Otakar. *Estetika dramatického umění: teoretická dramaturgie*. Studii Zichova filozofie dramatického tvaru napsal Ivo Osolsobě. 2. vyd. Praha: Panorama, 1986. *Dramatické umění*.

<sup>18</sup> CÍSAŘ, Jan. *Základy dramaturgie*. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze, 2009.

<sup>19</sup> HOŘÍNEK, Zdeněk. *Úvod do praktické dramaturgie*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2009.

přínosná kniha *Rozhlasová inscenace: teoreticky komentované dějiny české rozhlasové produkce*<sup>20</sup> od Aleny Štěrbové.

Zásadním zdrojem metodologie a terminologie pro mě byla publikace od Iva Bláhy *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*.<sup>21</sup> Z knih Andrew Crisella *Understanding Radio*<sup>22</sup> Martina Shinglera a Cindy Wieringa *Methods and Meanings of Radio*<sup>23</sup> jsem čerpala informace o zvukových složkách díla a jejich významu. K porozumění významu ticha v rozhlasovém pořadu mi napomohla publikace Josefa Henkeho *Ticho v rozhlasovém vysílání*<sup>24</sup>.

Pro analýzu tématu jsem literaturu hledala nejdéle. Nakonec jsem se rozhodla využít literární teorii, avšak *Slovník novější literární teorie Glosář pojmů*<sup>25</sup> se tématem vůbec nezabýval, proto jsem čerpala z poněkud starší publikace *Slovník literární teorie*<sup>26</sup>, která definovala jak samotné téma, tak tematizaci. K porozumění napomohla okrajově také starší publikace Zdeňka Boučky a Ivo Rotterberga *ABC Lovce zvuku*<sup>27</sup>. Důležité byly také rozhovory s Lisbeth Jensen, ze kterých jsem mohla vycházet při analýze tématu jako fokusu na dané téma. Rozhovory jsou zachyceny v publikaci Andrey Hanáčkové *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005*<sup>28</sup>, která pro mě byla velmi přínosná a zásadní. Metodologické východisko teoretika non-fikční tvorby Michaela Renova uvedené v eseji *K poetice dokumentu*<sup>29</sup>, jsem použila pro závěrečné vyhodnocení zjištěných poznatků.

---

<sup>20</sup> ŠTĚRBOVÁ, Alena. *Rozhlasová inscenace: teoreticky komentované dějiny české rozhlasové produkce*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého,

<sup>21</sup>BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2014. I

<sup>22</sup> CRISELL, Andrew. *Understanding Radio*. 2. vyd. Londýn: Routledge, 1994. ISBN 978-0415103152.

<sup>23</sup> SHINGLER, Martin – WIERINGA, Cindy. *On Air. Methods and Meanings of Radio*. Londýn: Arnold Publishers, 1998.

<sup>24</sup> HENKE, Josef. *Ticho v rozhlasovém vysílání*. Svět rozhlasu. 2001, roč. 2, č. 6, s. 11.

<sup>25</sup>MÜLER, Richard – ŠIDÁK, Pavel. *Slovník novější literární teorie: Glosář pojmů*. 1. vyd. Praha: Academia, 2012.

<sup>26</sup> VAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*. 2. vyd. Ústav pro českou a světovou literaturu, 1984. 468 s.

<sup>27</sup> BOUČEK, Zdeněk. ROTTENBERG, Ivo. *ABC lovce zvuku*. 1. vyd. Praha : Práce, 1974. 242 s.

<sup>28</sup> HANÁČKOVÁ, Andrea. *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990-2005*. Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010.

<sup>29</sup> která vyšla v internetovém časopise DokRevue <https://www.dokrevue.cz/clanky/k-poetice-dokumentu>

# 1. Vymezení výzkumného pole

V následující kapitole dojde k vymezení dramaturgické analýzy a následnému vymezení analytických kritérií, na které bude zaměřena pozornost v jednotlivých epizodách podcastu *Moje Terapie*. K vymezení dochází kvůli nejednoznačnosti pojmu dramaturgie. Protože dramaturgie nese několik významů, je potřeba stanovit, jaká metoda bude aplikována v analytické části. Zároveň je důležité určit analytická kritéria rozhlasového díla, aby bylo zřejmé, z čeho vychází závěrečné poznatky a odpovědi na stanovené otázky.

## 1.1. Vymezení dramaturgické analýzy

Dramaturgická analýza odkazuje k metodě, která zkoumá určitý, většinou dramatický, materiál a zároveň odkazuje k profesnímu oboru např. literární, filmové, divadelní, televizní nebo rozhlasové dramaturgii.<sup>30</sup> Rozdíl mezi profesí dramaturga<sup>31</sup> a metodologickým výzkumem je obsažen mimo jiné v načasování. Zatímco profesně zaměstnaný dramaturg plánuje do budoucna, jak jednotlivé pořady sestaví a odvysílá, výzkumník aplikující dramaturgickou analýzu hledá smysl v již vzniklém díle. Jak naznačují informace o hledání smyslu díla, stěžejní analytickou metodou tohoto výzkumu bude hermeneuticky vymezená dramaturgická analýza: „*Hermeneutika není výlučně zaměřena na umění, ale i na historii či společnost. Dramaturgie se však v užším slova smyslu zabývá ději, tedy díly, která pojednávají o jednání aktérů v jejich určité vzájemné souvislosti.*“<sup>32</sup> Hermeneuticky vymezenou dramaturgickou analýzu pojmám jako odborný pohled na konkrétní epizody podcastového seriálu, který rozebírá traumata jednotlivců tvořících společnost 21. století, jejich příčiny a způsoby řešení. Děj jednotlivých příběhů–epizod je popsán slovy klientů a terapeutů, avšak za dramaturgickou výstavbou, provázaností promluv klienta a terapeuta a emocemi, jež může poslech vzbuzovat, stojí dokumentaristé coby tvůrci epizod. Tvůrci nevytváří fikční alegorii, ale zprostředkovávají přímý vhled do žité situace.<sup>33</sup> Sledují

---

<sup>30</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 19.

<sup>31</sup> Profesní obor rozhlasové dramaturgyně mi byl detailně přiblížen prostřednictvím telefonického rozhovoru s Táňou Zabloudilovou, dramaturgyní podcastové série *Moje terapie*.

<sup>32</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 19.

<sup>33</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 34.

vytyčené téma, pracují s respondenty, vytvářejí kompozici narativu díla a jsou odpovědní za výslednou strukturu a vyznění pořadu.

Dramaturgická analýza odhaluje, jak jednotlivé složky díla mezi sebou fungují a jaký mají význam ve výsledné kompozici, jak je dílo vystavěno a jak jeho elementy souvisejí s generovaným smyslem.<sup>34</sup> Jak uvádí Otakar Zich v textu *Principy teoretické dramaturgie*: „Přesto musí dílo, je-li umělecké, tvořiti jednotný celek. Jde tedy o to vyšetřiti, jaký je poměr těchto složek navzájem a jaká jest povaha každé z těchto složek, jakožto složky celkového díla.“<sup>35</sup> Šest epizod tvoří jeden celek podcastové série *Moje terapie* a zároveň je každá epizoda tvořena z několika složek zvukového díla. V sousedním oboru fikčních rozhlasových inscenací pojímá Alena Štěřbová rozhlasovou hru jako soubor všech výrazových prostředků, které slouží určitému vyznění a tématu díla.<sup>36</sup> Stejně jako fikční, tak i non-fikční tvorba je souborem všech užitých výrazových prostředků. Proto může dramaturgická analýza začít z jakéhokoliv směru, například nalezením dominanty, od které postupujeme dále, ale vždy musíme mít na zřeteli, že jádro, jež hledáme, je smysl.<sup>37</sup> „*Tento smysl pak podrobujeme zkoumání tak, abychom ukázali, jak je v díle rozprostřen, jaké prostředky dílo používá, aby tento smysl byl rozpoznatelný.*“<sup>38</sup> Bill Nichols trůzně metody výstavby dokumentárního díla rozdělil do konkrétních skupin, když ve své v knize *Úvod do dokumentárního filmu* definoval šest základních dokumentárních modů. Jedná se o observační, participační, performativní, poetický, reflexivní a výkladový reprezentativní modus. „*Šest modů ustavuje volný sdružující rámeček, v němž mohou jednotliví tvůrci pracovat; určují konvence, které si daný dokument může osvojit, a vzbuzují určitá očekávání, jejichž splnění posluchači předpokládají.*“<sup>39</sup> Jednotlivé mody se mohou prolínat a navzájem doplňovat, což vypovídá o jejich životaschopnosti. Charakteristika daného modu přináší orientační strukturu, ale závazně nepřikazuje ani neurčuje aspekty jeho uspořádání. Smysl a význam zakomponování některých zvukových prvků v auditivním díle lze pochopit právě díky definovaným reprezentačním modům Billa Nicholse. Nutno podotknout, že

---

<sup>34</sup> Tamtéž

<sup>35</sup> ZICH, Otakar. Estetika dramatického umění. Cit. d., s. 29 .

<sup>36</sup> ŠTĚRBOVÁ, Alena. Rozhlasová inscenace: teoreticky komentované dějiny české rozhlasové produkce. Cit. d., s. 83–84.

<sup>37</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 30.

<sup>38</sup> Tamtéž

<sup>39</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 172.

taktéž každá analýza provedená lidskou bytostí je individuální a subjektivní prostředek, neboť každý jedinec vychází z jiného prostředí, nese rozdílné zkušenosti, znalosti a vnitřní předsudky.

## 1.2. Vymezení analytických kritérií

Jak jsem uvedla v předchozí podkapitole, umělecké dílo je soubor všech jeho složek. Je tedy zřejmé, že zaměřit se pouze na jednu složku díla může být v dramaturgické analýze zavádějící, neboť každý z prostředků mluví o věci svým jazykem a plný smysl se vyjeví až ve výsledné kompozici.<sup>40</sup> Analýza jedné ze složek totiž zároveň analyticky otevírá i složky ostatní. Na základě seznámení se s literaturou z oblasti dramaturgie a rozhlasové teorie jsem jako stěžejní analytická kritéria pro dramaturgickou analýzu *Mojí terapie* stanovila následující:

- Autorský subjekt
- Protagonisté a sounddesign
- Téma

Autorský přístup je svým způsobem přirozená záležitost každého tvůrce, který vždy zastává vůči svému dílu určitý postoj. „*Na pomezí problematiky kompozice, narace, fokusu, interpretace a percepce stojí otázka postoje.*“<sup>41</sup> Struktura díla, jeho kompozice, práce s tématem či respondenty tedy podléhají autorskému záměru a snaze tlumočit tvorbou konkrétní sdělení. Nutnost subjektivního postoje dokumentárního tvůrce neznamena ani správné, ani chybné, ani subjektivně individualistické. Subjektivní je chápáno spíše jako nové poznání vnášené konkrétním subjektem.<sup>42</sup> Prostřednictvím analýzy se zaměřím na (ne)výraznost autorského subjektu ve střihu, sounddesignu, dramaturgické výstavbě tématu a jeho zpracování. Bude mě zajímat, jestli a jakým způsobem autor navazuje vztah s posluchačem.

Pro sounddesign můžeme najít obdobné termíny jako zvukový design, zvuková stránka pořadu nebo též zvukový či hudební podkres, kulisa nebo doprovod.<sup>43</sup> Zvuky

---

<sup>40</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 57.

<sup>41</sup> HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Brno: JAMU, 2010, s. 184.

<sup>42</sup> Tamtéž

<sup>43</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 94.

různého druhu a kombinací dokážou jednotlivé slovní části spojovat, vytvořit mezi nimi napětí a gradaci nebo upozornit na vrchol záběru.<sup>44</sup> „Zvuková složka se vedle jiných svých funkcí podílí významným způsobem na výstavbě formy AV díla. Napomáhá přehlednosti tvaru a ozřejmuje tak smysl celku.“<sup>45</sup> Kromě teoretického východiska *Zvukové dramaturgie* Iva Bláhy budou dílčí analýzy podpořeny audionaratologickými termíny teoretika Andrew Crisella. Crisell ve své publikaci *Understanding Radio* definuje pojmy jako je hudba jako interpunkce, hudba jako stylizovaný zvukový efekt nebo náladotvorná hudba.<sup>46</sup> Jak jsem uvedla výše, dominantou *Mojí terapie* jsou příběhy jednotlivých protagonistů. Z analýzy vyhodnotím, jestli a jak tvůrci pracují se soundesignem a jaký dopad to má na výslednou kompozici. Také mě bude zajímat, jak je do jednotlivých epizod zakomponováno ticho, které splňuje několik důležitých funkcí od času přemýšlení po důležitost intimity a které je zdánlivě nedůležitou, ale přesto nezbytnou složkou auditivního prostoru.<sup>47</sup> Z intonace hlasu sociálních aktérů lze vyhodnotit, jak moc aktuální pro ně probírané téma je, zda mají určité problémy vyřešené, nebo se nacházejí v procesu léčby. Také tyto aspekty hrají ve výsledné kompozici svou roli.

Definice tématu z literárního slovníku hovoří o vyzdvižení jedné významové složky nad druhou. Téma (*z řec. thema = položka, to, „co je položeno“ do popředí, do středu zorného pole sdělování*). Uvedením určitého tématu (*tematizací*) jsou v díle jedny významové složky vyzdviženy nad jiné, takže se v každém díle utváří svébytná hierarchie směřující od tématu základního přes téma vedlejší, epizodní, až k prvkům čistě jazykovým, netematickým.<sup>48</sup> Rozhlasová série nese šest odlišných názvů epizod, a tak očekáváme, že dojde k otevření šesti různých příběhů. Každý tvůrce epizody však může pracovat s druhotnými, vedlejšími tématy, odkrývat a vystavět je v různém pořadí a hierarchii.<sup>49</sup> Tvůrci *Mojí terapie* chtějí detabuizovat téma psychických onemocnění a jejich léčby a poskytnout posluchačům naději, že každý problém se dá řešit.<sup>50</sup> Snahou o detabuizaci můžeme chápat to, co popisuje Zdeněk Bouček a Ivo Rottenberg jako společensky prospěšné, dostatečně silné a nosné

---

<sup>44</sup> BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Cit. d., s. 36.

<sup>45</sup> Tamtéž

<sup>46</sup> CRISELL, Andrew. *Understanding Radio*. 2. vyd. Londýn: Routhledge, 1994, s. 51–52

<sup>47</sup> CRISELL, Andrew. *Understanding Radio*. Cit. d., s. 42.

<sup>48</sup> VAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie*, Cit.d., s. 377.

<sup>49</sup> MOTAL, Jan. *Krása ve filmovém dokumentu*. Cit. d., s. 21.

<sup>50</sup> Z rozhovoru s Táňou Zabloudivou

téma.<sup>51</sup> Domnívám se, že *Moje terapie* splňuje všechny požadavky na kvalitní téma auditivního díla, protože psychická onemocnění s sebou nesou mnoho předsudků a mýtů, které stojí za to, ve prospěch společnosti, nabolívat. V epizodách podcastu *Moje terapie* budu analyzovat způsob uchopení a zpracování tématu i to, jakým způsobem na něj byla soustředěna pozornost–fokus.<sup>52</sup>

---

<sup>51</sup> BOUČEK, Zdeněk a ROTTERBERG, Ivo. ABC Lovce zvuku, Cit. d., s. 183.

<sup>52</sup> „Fokus je úhel pohledu, je to způsob, jak přistoupit k danému tématu.“ Uvedla dánská dokumentaristka v rozhovoru s doc. Andreou Hanáčkovou. HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Brno: JAMU, 2010, s. 126.

## 2. Analytická část

Po vymezení teoretického východiska a analytických kritérií můžeme přejít na analytickou část práce, ve které bude podrobena dramaturgické analýze šest epizod podcastové série *Moje Terapie*. První epizoda se zabývá sexuální zneužíváním, druhá drogovou závislostí, třetí bipolární poruchou a úzkostí, čtvrtá řeší sebenalezení a úzkosti, pátá souvislost psychiky s fyzickým stavem a šestá epizoda nahlíží do duše ženy, které byla stanovena diagnóza F437, což je reakce na stres a nechopnost se přizpůsobit. „*Nám šlo o to vysvětlit, jaké podoby může psychoterapie mít, protože ona je pokaždé úplně jiná, kdo na ní chodí, s čím na ní chodí. Bylo pro nás důležité mít tam lidi, kteří nemají přesnou diagnózu, nemají závažné duševní potíže, ale třeba se ocitli ve složitém životním období, nebo měli nějaké otázky, na které neměli odpovědi, potřebovali se dozvědět něco o sobě,*“<sup>53</sup> vysvětlila dramaturgyně podcastové série Táňa Zabloudilová. Každá epizoda věnuje pozornost jinému tématu z oblasti psychických onemocnění a jejich terapií. Dramaturgická analýza odhalí dodržení jednotné dramaturgické koncepce při zpracování odlišných témat v rámci podcastové série.

### 2.1. Epizoda 1: Tajemství je destruktivní

První epizoda podcastové série se týká příběhu sexuálního zneužívání rodinným přítelem. Vypráví jej studentka Anežka a její terapeutka Natálie. Vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí sociálních herců<sup>54</sup> na otázky Jonáše Zbořila, které nejsou zakomponovány do výsledné zvukové kompozice,<sup>55</sup> ale jsou rozpoznatelné z intonace hlasu a hezitačních zvuků v promluvách Anežky a Natálie.

Jak už jsem naznačila výše, dílo jako objektivní předmět není nezávislé na autorech a jeho konzumentech. Také Jan Motal ve svých analýzách vychází spíše z hlediska recipienta než z optiky tvůrce: „(...) nelze nahlížet na artefakt optikou

---

<sup>53</sup> Z osobního rozhovoru s Táňou Zabloudilovou

<sup>54</sup> Sociální herec není dramatickým umělcem, ale aktérem, který zůstává sám sebou. „*Sociální herci se prezentují takoví, jací jsou, nikoli tak, jak režisér pojal jejich roli. Pokud se příliš režuruje, náš pocit, že sledujeme autentickou sebeprezentaci, se snadno vytratí.*“ NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 64.

<sup>55</sup> „*Proto mluvíme o zvukové dramaturgii jako o výběru a uspořádání zvukových prostředků, jehož výsledkem je zvuková skladba (kompozice) díla. Zvuková kompozice audiovizuálního díla vzniká zpravidla postupně a podílí se na ní více profesí.*“ BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 7.

*hledání autorského sdělení, pokud chci pochopit smyslu uměleckého díla(...)*<sup>56</sup> Namísto otázky „co tím chtěl tvůrce říct?“ Je proto významnější se ptát, jak se autorský subjekt v epizodě projevil a jaký to má význam pro výslednou kompozici epizody.

Jméno autora Jonáše Zbořila zazní v úvodu a závěru první epizody, tím ale jeho výstup v epizodě nekončí. Autor totiž ve druhé polovině třicáté minuty zanechal vlastní spontánní komentář hodnotící proces natáčení: „*Hm, dobrý, tak já to mám.*“<sup>57</sup> Závěr komentuje autor slovy: „*Tak jsme vyrazili ven zrovna v takovém dešti, super.*“<sup>58</sup> Svým komentářem se autor nejenom podepisuje, ale také vnáší do epizody svou „zhmotněnou“ přítomnost. Narušuje tak doposud panující intimní atmosféru vytvořenou skrze prostřihy<sup>59</sup> samostatně natáčených promluv mezi terapeutkou a její klientkou. Nezainteresovaný autorský komentář odkazuje k tomu, o čem Nichols hovoří v části o reflexivním modu. „*Pojďme se zamyslet nad tím, jak to, co vidíte a slyšíte, vede k tomu, abyste přijali určitý pohled na svět.*“<sup>60</sup> Není ojedinělé, že dokumentární tvůrci tvoří obraz skutečnosti na nepravdivých informacích.<sup>61</sup> Pokud lidé nepřistoupí k dokumentární tvorbě kriticky, mohou snadno přejímat neověřené informace. Autorským komentářem je reflektován způsob natáčení a posluchači je nabídnut prostor pro kritické zhodnocení toho, co slyšel, kým mu to bylo zprostředkováno a jaký to má na něj vliv. Protože komentář funguje také jako indikátor upozorňující posluchače na konec vyprávění Anežčina příběhu, může na straně posluchače dojít k závěrečnému odosobnění se od vyprávění náročného tématu.

Hudební stylizované efekty několikrát prolínají mluvené slovo a podkreslují jej. Jednak fungují jako náladotvorná hudba, jednak plní funkci interpunkce. Výrazný zvukový předěl se objevuje v čase 18.07, kdy se hudební stylizovaný efekt slabší hlasitosti pozvolna promění v hudební leitmotiv,<sup>62</sup> který známe z úvodní části.

---

<sup>56</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 17.

<sup>57</sup> Timecode 29.30

<sup>58</sup> Timecode 29.49

<sup>59</sup> HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Cit. d., s. 143.

<sup>60</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 202.

<sup>61</sup> Např. v roce 2011 BBC přiznala, že v dokumentární sérii HUMAN PLANET scéna ukazující domorodé lidi žijící vysoko ve stromových domech byla iniciovaná na popud dokumentárních tvůrců. Dostupné z <https://www.theguardian.com/media/2018/apr/04/scene-from-human-planet-documentary-was-faked-bbc-admits>

<sup>62</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 40.

Hlavní hudební leitmotiv rozděluje druhou a třetí část a objeví se také v závěru. Zatímco první část byla vytvořena z prostřihů samostatně natáčených sekvencí, ve druhém segmentu už dochází ke společnému setkání a simulaci terapie. Závěrečná třetí část je nejkratší a mluvené slovo je v ní podbarveno reálným ruchem<sup>63</sup> deštivého počasí. Déšť dokresluje poslední tři minuty, ve kterých Anežka reflektuje pozitivní události jejího života. Prostřednictvím zvuku deště je docíleno metaforického významu zvuku, který symbolizuje očištění a nový začátek. Dalším důležitým interpunkčním znaménkem je ticho. Po zaznění zarážející informace je prostor patřící tichu delší, aby mohlo dojít na straně posluchače ke vstřebání emotivně náročného sdělení, zároveň v první části odděluje promluvy terapeutky od její klientky, a napomáhá tak zvýraznit odlišné úhly pohledu.

Ústředním tématem první epizody je sexuální zneužívání. Název *Tajemství je destruktivní* odkazuje k tomu, že většina obětí o tomto závažném problému mlčí.<sup>64</sup> Označení tajemství také může evokovat mnoho jiných skryvaných nebo potlačovaných problémů lidské psychiky. V názvu skrytá klíčová informace se v rozhlasovém pořadu odhalí v šesté minutě a daný problém poté přibližuje na ploše 33 minut. Před explicitním pojmenováním problému Anežka pouze nastiňuje, v čem byla jiná než ostatní děti, proč se sebepoškozovala a začíná hovořit „o tom člověku,“<sup>65</sup> který ji, jak se dozvíme později, sexuálně zneužíval. Pojmenování *tajemství* plní funkci návody pro potenciálního posluchače. Je totiž velmi pravděpodobné, ne-li téměř jisté, že každý člověk má nějaké tajemství, nebo záležitosti, o kterých se mu těžko mluví, a právě skrze naslouchání soukromým zkušenostem cizích lidí dochází často k psychologické katarzi.<sup>66</sup> Epizoda odpovídá na otázku: Jak se vyrovnat se sexuálním násilím a jestli může oběť žít po svých špatných zkušenostech normální život. Hledisko epizody se zaměřuje na Anežčin příběh doplněný o pohled její terapeutky. Tématu potrestání pachatele prostor věnován není. Ústřední téma je rozvíjeno prostřednictvím rozhovoru, první část je

---

<sup>63</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 86.

<sup>64</sup> „Oznámení zneužití je u obou pohlaví většinou plně tajeno. Reprezentativní výzkum prof. PhDr. Petra Weisse z roku 2008, kterého se účastnilo 2 000 osob, přinesl tyto výsledky: 69 procent mužů a 79 procent žen sexuálně zneužívaných v dětství nikomu zneužití neoznámilo. Dostupné z <https://www.rodina.cz/clanek9062.htm>

<sup>65</sup> Timecode 3.59

<sup>66</sup> V psychologických slovnících se vymezuje jako ozdravný zážitek osvobozující od pocitů vin a výčitek svědomí, psychoanalýza ji chápe jako redukci vnitřní tenze. Setkáme se s ní i v psychoterapii, např. v Morenových skupinách. – HART, Pavel. Velký psychologický slovník. Cit. d., s. 244.

sestavěna jako volně navazující monologické výpovědi,<sup>67</sup> druhá jako vzájemný dialog mezi terapeutkou a klientkou a v třetí části dochází ke Anežčinému svědectví o aktuálním prožívání. K odhalení hlavního tématu dochází pozvolna, postupně je rozvíjeno, jak vypadalo první terapeutické sezení a jak terapeutka prostřednictvím psychodynamické terapie pracovala. V první části jsou monologické výpovědi zpomalovány tichem a hudebními stylizovanými efekty, které podbarvují a zároveň oddělují jednotlivá témata.

## 2.2. Epizoda 2: Vystoupit z rozjetého vlaku

Hlasy, které vypráví příběh o cestě z drogové závislosti, patří klientovi Jirkovi a jeho bývalé terapeutce Adéle, kteří se pooznali v komunitě pro drogově závislé. Vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí sociálních herců na otázky autorky dokumentu Apoleny Rychlíkové, které nejsou zakomponovány do výsledné zvukové kompozice stejně jako v první epizodě.

Apolena Rychlíková ponechává v mluveném slovu prostor Jirkovi a Adéle, její autorská angažovanost se projevuje skrytě ve vedení dramaturgické kompozice, kterou identifikujeme skrze návaznost jednotlivých promluv. Aktivní, i když „neviditelnou“ autorskou účast přibližuje participační modus dokumentu, který se snaží vyjádřit, jaké to pro tvůrce je být v dané situaci.<sup>68</sup> I když autorku v epizodě neuslyšíme, díky výsledné kompozici pořadu můžeme pochopit její postoj. Důležité je, že výsledné dílo promlouvá samo a je soběstačné.<sup>69</sup> „*Tím je autor relevantní, ne však zásadní.*“<sup>70</sup> K analýze signifikantní dramaturgické linie, kterou je vztah, dojde po analytickém vhledu do soundesignu a promluv protagonistů.

Pasáž, kdy terapeutka nenuceně pokládá otázku svému bývalému klientovi, má oproti dalším vstupům slabší hlasitost, posluchač se tak může díky soustředěnému poslechu dovtípit změny prostředí a atmosféry. Zároveň je změna uvozená hlavním hudebním leitmotivem<sup>71</sup>, jež známe z první epizody a úvodní sekvence druhé epizody. Ačkoliv protagonisté vzpomínají na ukončenou terapii a jistou formu

---

<sup>67</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 16.

<sup>68</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 198.

<sup>69</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 39.

<sup>70</sup> Tamtéž

<sup>71</sup> „*V hudbě je leitmotiv návratné hudební téma jakýsi melodický refrén který dílo určitým způsobem člení.*“ PAVIS, Patrice. Divadelní slovník. Cit. d., s. 243.

přátelského vztahu, který mezi klientem a terapeutem vzniknul, je ze slov terapeutky a klientových výpovědí jasné, že pomyslný „boj“ ještě není u konce. Klient Jirka hovoří autenticky, v jeho promluvách jsou rozpoznatelné hluboké nádechy a výdechy, emoce ukryté v třesoucím se hlase, polykání, mírném mlaskání, přeřecích, smíchu a hezitačních zvucích nebo odmlkách. Vzniká tak kontrast<sup>72</sup> mezi hlasem autentického prožívání klienta a odborným hlasem terapeutky, která konkrétní klientovy problémy s určitou dávkou nadhledu popisuje. Kontrast zároveň funguje jako nabídka recipientovi nalézt, na které straně přímky se nachází zrovna on. Samostatné promluvy jsou odděleny tichými nebo velmi jemně laděnými hudebními přechody. Nejdominantnějším zvukovým efektem je ticho<sup>73</sup> sloužící jako předěl, který je zakomponován jak mezi prostrhíhy promluv klienta Jirky a promluv terapeutky Adély, tak v jejich samostatných promluvách jako předěl následujícího tématu, o kterém bude dotyčný mluvit. Důležitost ticha spočívá v intimitě, kterou navozuje pořad s posluchačem, v čase, který posluchači nabízí na srovnání předešlých vyřčených tezí, ale zejména v podpoření rytmu řeči respondenta a podtrhnutí sděleného obsahu.<sup>74</sup>

V druhé polovině epizody<sup>75</sup> je zakomponovaný společný rozhovor terapeutky a klienta, který dodává epizodě uvolněnou přátelskou atmosféru. Ve třetí části dochází ke shrnutí Jirkova příběhu jeho terapeutkou. Dramaturgická jednota s první epizodou se objevuje v rozdělení na tři části, přičemž totožný dramaturgický princip je využitý v první a druhé sekvenci. Třetí část, zhodnocení aktuálního stavu, je pozměněna úhlem pohledu, respektive hodnotitelem. Zatímco první epizoda nabízí pohled klientky, druhá přináší svědectví terapeutky. To jednak odkazuje na důležitost terapeutů, zároveň to vyznívá tak, že v druhé epizodě nemá klient na hodnocení aktuální situace sílu, ale taky, že terapeut z pracovního vztahu může čerpat stejně jako klient.

Vztah se v druhé epizodě významně objevuje ve dvou tematických rovinách. V první rovině se jedná o komplikovanost Jirkových vztahů s jeho blízkými, což lze

---

<sup>72</sup> „Kontrast, kontrapunkt, v řeči filmové teorie antiteze, čili konfrontace protikladných prvků.“

HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Cit. d., s. 141.

<sup>73</sup> Z akustického aspektu nelze hovořit o „tichu jinak“, než s myšlenými uvozovkami, V praxi totiž nikdy nejde o ticho absolutní. Přesnou hranici mezi zvukem a tichem nelze stanovit, proto je relativní. BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 46.

<sup>74</sup> CRISELL, Andrew. Understanding Radio. Cit. d., s. 54.

<sup>75</sup> Timecode 15.40

označit za příčinu závislosti k návykovým látkám, a tuto rovinu autorka odkrývá postupně skrze rozvíjení Jirkových autentických výpovědí doplněné o odborné stanoviska jeho terapeutky. V druhé rovině se jedná o vztah mezi klientem a terapeutem. Jak je uvedeno na webových stránkách rádia Wave u druhé epizody *Mojí terapie*: „Potkali se před lety v komunitě pro drogově závislé, dnes už spolu v terapii nejsou, ale zůstali si blízcí. Co je ještě terapeutický vztah a co už je kamarádství?“<sup>76</sup> Pravidelné střídání výpovědí protagonistů efektivně rytmizuje dialog obou postav a umocňuje verbální sdělení.

V druhé epizodě se dozvídáme klíčová témata hned v úvodní sekvenci z Jirkovy promluvy při výčtu témat, která ho tíží. Jedná se o sebezpřijetí, sebelásku, zpracování traumat z dětství, mezi které patří šikana a zejména závislost na alkoholu a drogách. Se závislostí na drogách protagonist bojuje nejvíce. Název druhé epizody *Vystoupit z rozjetého vlaku* vychází z jedné z Jirkových promluv, ve které popisuje svou situaci: „Já říkám rád, vystoupíš z toho vlaku a ten vlak jede, ty vidíš všechny ty věci, které se dějou, děly a budou dít (...) A když z toho vlaku vystoupíš, tak máš tu možnost na to nahlédnout, ale když v tom vlaku jedeš a nikdo ti to neřekne, tak to vlastně neuvidíš, tam jde o to, aby tě ten terapeut navedl(...)“<sup>77</sup> Na rozdíl od první epizody je hlavní téma epizody v propagačním článku konkretizováno a snaží se metaforicky zakomponovat výstup z vlaku k nadhledu nad Jirkovou tíživou životní situací. Hledisko dokumentaristy se zaměřuje na vzájemný vztah mezi terapeutem a klientem. Na ploše 31 minut a 23 sekund odpovídá epizoda na otázky Jak funguje léčebná komunita? Jak svůj čas v komunitě prožil Jirka? A jak žije dneska? Zároveň otevírá další významnou otázku, která zůstává nezodpovězena, a to: Kdo se postará o pacienty, kteří nemají peníze na therapy?

### 2.3. Epizoda 3: Povinnost být perfektní

Hlasy, které provází třetí epizodou, patří Ireně a její terapeutce Karin. Poprvé se potkaly dva roky před natáčením. Karin nebyla Irenina první terapeutka, až ona jí však pomohla nejvíce. Třetí epizoda pracuje s velkým množstvím témat a vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí sociálních aktérů na otázky, které nejsou zakomponovány do zvukové kompozice, ale jsou rozpoznatelné z intonace hlasu

---

<sup>76</sup> Dostupné z <https://wave.rozhlas.cz/moje-terapie-epizoda-2-vystoupit-z-rozjeteho-vlak-8108024>

<sup>77</sup> Timecode 10.45

a hezitačních zvuků z promluv terapeutky a její klientky, stejně jako v první a druhé epizodě.

Jinou informací o autorovi, kromě úvodního představení, v epizodě neuslyšíme. Autorství Petra Boušky spatřuji v rozložení a návaznosti promluv Ireny s její terapeutkou Karin.<sup>78</sup> Karinin odborný pohled na psychické problémy, kterými si Irena prošla a některými z nich stále ještě prochází, přináší emocemi nezatížené informace podané srozumitelným a uvolněným jazykem. Navíc ale v této epizodě existuje mezi jednotlivými výpověďmi sociálních aktérek smysluplná kontinuita vyprávění. Ve většině případů je výstavba promyšlená natolik, že čím končí promluva jedné ze sociálních aktérek, tím začíná promluva druhé. Níže uvádím dva příklady vyznačující synergii mezi protagonistkami a zároveň autorskou dramaturgii spojující jednotlivé tematické bloky:

1. Vychází z úvodní sekvence, ve které Irena detailněji rozebírá své problémy se stravou i spánkem. Její výpověď končí takto: „(...) *přes prázdniny jsem se restartovala, pak jsem šla do školy, abych tam hubla a ztrácela dobrý **spánek***, no.“<sup>79</sup> Po chvíli stylizovaného ticha následuje promluva terapeutky: „***Poruchy spánku** jsou často doprovázeny nějakým dlouhodobým psychickým vyčerpáním, nebo nějakým hodně hluboko zasutým problémem. Jak se lidově říká, **nedá mi to spát**...*“<sup>80</sup>

2. Druhý příklad souvisí s otevřením dalšího tématu, problému rodičů s přijetím psychického onemocnění jejich dětí. Terapeutka v polovině epizody vysvětluje, jak velká je zátěž pro psychicky nemocné dítě vnímat, že se za něj jeho rodiče stydí a dál pokračuje: „*otázka je, co žijou ti **rodiče**, jestli je tam i takový ten podtón toho, tak jako něco jsme udělali špatně, co se vlastně děje a i takový ten pocit, co míváme někdy jako **rodiče**, když to dítě začne vykazovat nějaký patologický projevy, jestli jsme dost kompetentní rodiče, jestli jsme to opravdu tu výchovu zvládli dobře, kde jsme udělali chybu, to je obrovský balíček emocí, a potom samozřejmě ten bonus, co tomu proboha řeknou lidi.*“ Bez jakékoliv pauzy reaguje Irena: „*Bohužel teda i moji **rodiče**, který byli úplně normální, vzdělání slušný lidi, taková jsme byla rodina, přesto jakmile vyvstal moment, že by bylo nutné léčení u psychiatra..no tak to*

---

<sup>79</sup> 6.10–6.20

<sup>80</sup> 6.24–6.36

*pozor, to bude teda velká ostuda...*<sup>81</sup> Podobná návaznost se v epizodě objevuje celkem šestkrát a troufám si říct, že autor tak vystihnul název epizody, neboť promluvy na sebe perfektně navazují. Nezainteresovaného posluchače mohou právě skrze strategické zopakování slov,<sup>82</sup> repetici řešených témat, přitáhnout k hlubšímu poslechu a soustředěného posluchače potěšit plynulou návazností.

Ireniny výpovědi jsou souvislé a množství hezitačních zvuků nebo tzv. výplňkových slov není nadbytečné, přesto v její výpovědi zůstávají některé přeroky. Cíl autentické výpovědi spatřuje Ivo Bláha v představení a věrohodném vykreslení zajímavého lidského typu či prezentaci názorů vybraného okruhu osob na určitou otázku.<sup>83</sup> Kontrolovanost, ale zároveň přirozenost v její mluvě, které je dosaženo nevystříhnutím některých přereků, přináší posluchačům příjemný a autentický poslech. Terapeutka zprostředkovává odborné stanovisko nespisovným vyjádřením a hledáním slov–přemýšlením před mikrofonem, které autor ponechal ve zvukové kompozici, tím je dosaženo přirozenosti. Odborné se tak stává srozumitelným i laické veřejnosti.

Mluvené slovo je stejně jako v předchozích epizodách podkreslováno meditativní,<sup>84</sup> postupně gradující hudbou, která napomáhá posluchačově lepší soustředěnosti tím, že: „evokuje pocity a atmosféru“<sup>85</sup> vyprávěného příběhu. V průběhu epizody pětkrát uslyšíme hudební leitmotiv příznačný pro celou sérii *Moje terapie*, který z toho třikrát slouží jako zvuková interpunkce mezi kapitolami. Tam, kde Irena vlastními slovy zprostředkuje návaznost, je hudební leitmotiv kratší a méně výrazný. V okamžiku, kdy ale dochází ke změně rozvíjeného tématu bez úvodní, vstupní promluvy nebo ke změně prostředí, je znělka delší, napomáhá k lepší posluchačově orientaci ve složitém příběhu. Výrazný hudební leitmotiv rozděljuje epizodu na čtyři části. Vedlejší hudební motivy slouží k podbarvení mluveného slova, v první části slyšíme motiv, který po hlavním hudebním leitmotivu přejde

---

<sup>81</sup> 16.50–17.50

<sup>82</sup> MOTAL, Jan a kol. *Nové trendy v médiích II. Rozhlas a televize*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 978-80-210-5826-2. Cit. d., s. 93.

<sup>83</sup> BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Cit. d., s. 16.

<sup>84</sup> Charakterizaci zvukového elementu „meditativní“ užívám ve smyslu k asociaci emotivního účinnu. BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Cit. d., s. 77.

<sup>85</sup> „Music can underline dialogue (...) suggesting the feelings that words may disguise.“ SHINGLER, Martin – WIERINGA, Cindy. *On Air. Methods and Meanings of Radio*. Cit. d., s. 64.

v jinou melodii, a tak pochopíme, že se nacházíme v jiném tematickém kontextu. Závěrem se dostáváme do reálného prostředí zprostředkovaného kulisou ruchu ulice.

Témat, které sociální aktérka otevírá, není málo. Tematická mnohovrstevnatost je zabalená do názvu epizody *Povinnost být perfektní*, neboť od této nereálné myšlenky vychází veškeré Ireniny problémy. Irena trpí bipolární poruchou a také roztroušenou sklerózou. Druhotné tematické roviny, o kterých se zmiňuje jen okrajově, se týkají psychoterapie v 80. letech, Ireniných rodičů, poporodních depresí a smyslu života. Zkrácení některých pasáží monologických výpovědí Ireny by celkovému vyznění pořadu neuškodilo, protože vedlejších rovin otevírá víc, než je pro mě, jako posluchače zajímavé, na druhou stranu je pochopitelný respekt autora k důležitosti výpovědí sociální aktérky a její terapeutky. Polytematičnost epizody totiž vypovídá o skutečnosti, že jeden dlouhodobě neřešený problém často souvisí s dalšími nesnázi. Fokus epizody se zaměřuje na Irenin příběh průběžně doplňovaný o pohled její terapeutky. Epizoda je tematicky rozdělena do několika částí, které rozděluje jednak zvukový design, jednak obsah mluveného slova. V takovéto kombinaci je ve výsledku i polytematičnost přehledná, vzpomínky jsou předávány chronologicky od začátku problémů po současnost.

#### 2.4. Epizoda 4: Zjistit, kdo jsem

Svůj příběh ve čtvrté epizodě vypráví mladý muž Max, který na terapii v době natáčení docházel již šestým rokem. Trpí úzkostnou poruchou, která jej možná bude provázet po zbytek života, díky terapii a terapeutce Daně se však postupně naučil jak s úzkostí pracovat. Vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí Maxe a Dany na otázky Táni Zabloudivové, které jsou v jedné části zakomponovány do zvukové stopy a nabourávají tak stávající dramaturgický princip použitý v předchozích epizodách.

Autorský subjekt Táni Zabloudivové se explicitně objevuje v druhé části kompozice, která začíná po doznění hudebního leitmotivu. Dochází ke společnému setkání terapeutky, klienta a autorky čtvrté epizody, která nechává ve zvukové nahrávce zakomponované své otázky: „*Je těžké odpovídat na to, co se ve vás děje?*“<sup>86</sup> Nebo „*Jak se vyvíjela práce nebo vztah k dalšímu významnému tématu, kterým je*

---

<sup>86</sup> Timecode 21.40

opuštění? “<sup>87</sup> Zanechaný hlas autorky plní funkci fyzické přítomnosti, o které hovoří participální dokumentární modus: „*Dojem fyzické přítomnosti tvůrce zprostředkovaný synchronním zvukovým záznamem výměn názorů mezi filmařem a subjektem přivádí autora na scénu.*“<sup>88</sup> A zároveň svými otázkami autorka rozvíjí informativní hodnotu rozhovoru, který v druhých částech předchozích epizod vedli pouze terapeuti. Fyzická přítomnost autora podporuje výsledný dojem zvýšeného autorského zájmu o danou problematiku a funguje jako dramaturgické ozvláštnění, které narušuje dosavadní dramaturgický koncept společných setkání terapeuta, klienta a tvůrce epizody.

Opakovaně se v epizodě objevuje podkreslení mluveného slova jemně laděnou hudbou.<sup>89</sup> Způsob užití hudby v podkreslu lze označit jako ryze podbarvující bez jakékoliv návaznosti a hlubšího smyslu.<sup>90</sup> Jak sama autorka uvedla v odpovědi na otázku související se zvukovým designem: „*Tam to bylo docela těžké, u první série jsme spolupracovali se zvukovým designerem, který od toho následně odstoupil, pak jsme jen obdrželi zvukovou banku a museli jsme si sound vytvořit sami.*“<sup>91</sup> Zde jsme svědky toho, jak se ideál dokonalého teoretického světa potkává s realitou všedních dnů, která sebou nese i tu zkušenost, že vzhledem k nedostatku času nebo peněz si mnozí tvůrci musí poradit podle vlastních možností. I přes postprodukční nesnáze se v epizodách využívá jednotný hlavní hudební leitmotiv, úvodní a závěrečná znělka, které podporují jednotnou dramaturgickou koncepci. Další krátké hudební motivy se liší v závislosti na epizodě, mají interpunkční funkci, nebo slouží k podkreslení mluveného slova, které zůstává dominantou.

Zvukové motivy naplňující interpunkční funkci nalezneme např. v čase 3.32 nebo 10.00, kdy rozdělují promluvu terapeutky od jejího klienta a naopak. Hlavní hudební leitmotiv zazní dvakrát, výrazně v čase 21.15, kdy uvozuje společné setkání všech osob, a následně po skončení společného setkání v čase 29.47. Orientace ve vyprávěném příběhu je díky hudebnímu leitmotivu znatelnější. Závěrečná část

---

<sup>87</sup> Timecode 23.11

<sup>88</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 201

<sup>89</sup> Například v čase od 8.10 do 9.20 nebo od 12.14 do 12.50.

<sup>90</sup> Ve filmu bychom hovořili o „mood technique“, kdy se skladatel snaží vystihnout a zvýraznit náladu scény. BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s.61

<sup>91</sup> Ze soukromého rozhovoru s Táňou Zabloudivou

přináší shrnutí a rozuzlení Maxova příběhu jeho vyprávěním v místnosti bez okolních ruchů a šumů.

Vzhledem k tomu, že Max dochází na terapii šest let, je pochopitelné, že jeho příběh bude rezonovat vícero tématy. Přesto se s jeho příběhem a rozvíjením témat ve čtvrté epizodě pracuje stejně jako v předchozích epizodách, kdy je vyprávění zprostředkováno chronologicky. Epizoda je otevřena Maxovým vyprávěním o střední škole, kde se poprvé setkal s psychoterapií. Následuje rozvíjení okolností, které doprovázely úzkostlivé stavy jako je bydlení ve sklepním bytě, odtržení od blízkých nebo zrada přítele. Během 33 minut je vymezen také prostor pro pozitivní vzpomínky, které patří do kategorie, „*kdy to bylo dobré*“<sup>92</sup>, jak sám Max uvedl. Obecně by se všechny tematické roviny daly shrnout jako hledání svého já a seberozvíjení. Název *Zjistit, kdo jsem* vystihuje problémy mladých lidí, kteří hledají své místo v životě, a zároveň jej můžeme chápat jako terapeutický způsob psychoanalýzy, ve kterém dochází k postupnému odhalování důvodů a souvislostí úzkostné poruchy. Hledisko dokumentu se zaměřuje na Maxův příběh doplněný o odborný pohled jeho terapeutky.

## 2.5. Epizoda 5: Když vypne tělo

Pátá epizoda představí příběh Jany, která své symptomy, jako bylo například naprosté vyčerpání, dlouho považovala za běžné onemocnění. O tom, že by její stav souvisel s psychikou začala uvažovat až po nějaké době, kdy si se svým stavem stále nevěděla rady. Vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí protagonistů na otázky Kláry Tasovské, které nejsou součástí zvukové kompozice, jak je tomu v ostatních epizodách kromě čtvrté.

Důležitým prvkem v páté epizodě je zachycení odlišné terapeutické praxe, než jakým je rozhovor. V úvodní části je zakomponovaná situace, která nabízí prostor pro přímou interakci s posluchačem. Terapeutka své klientce pomáhá s dechovým cvičením pomocí jasných instrukcí: „*Nádech, břicho se zvedá, hrudník se zvedá, dech pokračuje nahoru, nahoru, až do těch klíčních kostí (...)*“<sup>93</sup> Ačkoliv v epizodě nezazní přímé vybídnutí posluchačů k relaxaci a vnímání vlastního dechu, lze

---

<sup>92</sup> Timecode 25.55

<sup>93</sup> Timecode 1.12- 1.49

považovat tuto část za způsob vtáhnutí posluchače do hry a získání jeho zájmu tím, že má posluchač možnost aplikovat část terapie sám na sebe. K tomu napomáhá skutečnost, že v dnešní hektické době, je problém s dýcháním velmi častý.<sup>94</sup> Vtáhnutí konzumenta dobře vysvětluje Nichollsův participační modus, který pojímá diváka (posluchače) jako účastníka.<sup>95</sup> Důležitost participačního modu spočívá dozajista v přímé účasti tvůrce, ale také často vybízí recipienta k jeho vlastní angažovanosti: „*Participační důraz se z interakce mezi tvůrcem a subjektem přesouvá na diváka a sestavený materiál.*“<sup>96</sup> Možnost ocitnout se při poslechu epizody v imaginárním světě terapie přináší posluchači destigmatizující zkušenost s terapií. Pakliže posluchač nepřijme skrytou výzvu k interakci, slouží tato úvodní část k uvedení do atmosféry a rytmu epizody.

Rytmus a atmosféru epizody opět určují promluvy protagonistek. Klidnější mluva terapeutky Kateřiny a její temperamentně hovořící klientka Jana navzájem vyrovnávají tempo celého vyprávění. Jana vypráví osobní příběh a Kateřina pozvolna vysvětluje jednotlivé Janiny problémy, ale nezapomíná u toho na vlastní dech a plynulost výpovědí. Vzájemné promluvy jsou oddělovány hudební nebo tichou pauzou. Ticho má nebývalý význam proto, že je v epizodě slyšet<sup>97</sup> a posluchač si jej uvědomuje v kontrastu emotivně silného příběhu, ale zároveň dává prostor pro vlastní projekci zprostředkovaných témat.

Tiché prostředí, ve kterém je opět rozhovor natáčen, dokresluje pocitovou atmosféru, která navozuje náladu<sup>98</sup> z terapeutické místnosti. Epizoda vyznívá dojmem, že terapeut v praxi funguje jako přístav na rozvlněném moři. Rozvlněným mořem nazývám překážky, které potkaly mladou ženu Janu, jež ve svých rychleji podávaných promluvách působí jako veselá a vyrovnaná osoba s velkou chutí do života. Ačkoliv tvůrce nemůže ovlivnit mluvu sociálních herců, může ji podpořit střihem a zvukovým designem. Střihem a prací s tichem jsou v promluvách aktérek

---

<sup>94</sup> Na toto téma už bylo zpracováno mnoho publikací. Metody, jak zapracovat na vlastním dýchání jsou zaznamenány také například v knize Susanne Barknowitzové *Dýchání jako živoucí dění* s podtitulem *dechová terapie v praxi*.

<sup>95</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 196.

<sup>96</sup> Tamtéž

<sup>97</sup> „The absence of sound can also be heard. It is therefore important to consider silence as a form of signification.“ CRISELL, Andrew. *Understanding Radio*. Cit. d., s. 52.

<sup>98</sup> BLÁHA, Ivo. *Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla*. Cit. d., s. 77.

vytvořeny větší pauzy a dochází tak ke zpomalení projevu. Zvukový design zase podkresluje a pocitově dokresluje obsah výpovědi a tím na ně upozorňuje.

Narozdíl od předchozích epizod zde začíná jako první hovořit terapeutka, po úvodní „dýchací“ sekvenci je však rozdělena hudebním leitmotivem<sup>99</sup> a objevuje se tradiční struktura. Jednotlivé promluvy do sebe nezasahují a jsou oddělené krátkou interpunkcí v podobě ticha nebo hudby. Nerozpoznáme, kdy dochází ke společnému setkání, přestože hlavní hudební motiv, rozdělující části předchozích epizod, zazní v páté epizodě třikrát. První rozdělí interaktivní část od následného vyprávění,<sup>100</sup> druhé zaznění hudebního leitmotivu přichází v čase 16.20, kdy následuje rozvíjení problémů Kateřiny. Sociální aktérky si během žádné části nevstupují do řeči, celá epizoda má jednotnou hlasitost, a tak nelze rozpoznat část společného setkání. V poslední části po zaznění hlavního hudebního motivu přichází zhodnocení současné Janiny situace. V závěrečné fázi je dodržena dramaturgická koncepce s většinou předchozích epizod, kde klienti hodnotí aktuální situaci.

Téma psychického vyčerpání a následného fyzického zhroucení je vyprávěno s odstupem jednoho roku se zkušeností terapie, která má na protagonistku pozitivní dopad, proto je pochopitelná míra pozitivní energie z hlasu Jany. Zároveň Jana v druhé části přiznává, že ještě není zcela v pořádku a stále před ní stojí nepřekonané překážky.<sup>101</sup> Fokus v 34minutovém pořadu je zaměřen na příběh Jany, který vypráví ona sama a je doplňován odborným pohledem její terapeutky. V úvodu po exkurze do terapeutické praxe následuje vyprávění o prvním sezení, a vzhled do období, kdy došlo k nahromadění problémů, které předcházely terapii. Důležitost je věnována terapeutickému setkání, které je pomocí prostřihů plynule zasazeno do celé epizody. Tematické roviny jsou oddělovány hudbou nebo tichem, ale v okamžiku, kdy terapeutka chce navázat na výpověď své klientky, pauza zakomponovaná není. Pátá epizoda přináší pohled do stále probíhající a znatelně fungující terapie, ale neodpovídá na otázky, jestli se Janin stav někdy vrátí do původního stavu. Konec tedy zůstává otevřený.

---

<sup>99</sup> Timecode 2.17

<sup>100</sup> Timecode 2.20

<sup>101</sup> Timecode 28.25

## 2.6. Epizoda 6: Intimní cizinky

Šestou epizodou provází Tereza a její terapeutka Jitka. Seznámily se krátce poté, co Tereza pod vlivem nečekaných událostí a dlouhodobého přepracování skončila v psychiatrické léčebně. Několik týdnů tehdy strávila v psychiatrické léčebně Bohnice, kde ji byla diagnostikována diagnóza F437.<sup>102</sup> Terapii vyhledala proto, aby mohla výhledově vysadit antidepresiva. Vyprávění je realizováno prostřednictvím odpovědí sociálních akterek na otázky Mariky Pecháčkové, které nejsou včleněny do zvukové kompozice pořadu. Ve vynechání otázek postupuje autorka stejným způsobem, jako většina předchozích tvůrců, přesto ale nachází způsob, jak dramaturgický koncept ozvláštnit, a to tematizací samotného natáčení.

Na rozdíl od předešlých epizod, kde je společné setkání terapeutky a klienta/klientky zařazeno do druhé části, nebo je rozprostřeno po celé ploše pořadu, v této epizodě nalezneme již ve čtvrté minutě, kdy protagonistky navzájem analyzují natáčení samostatných rozhovorů. Nejprve Tereza popisuje, na co se jí autorka Marika Pecháčková ptala: „*Pak furt chtěla, abych tě popisovala, to bylo trochu divné.*“<sup>103</sup> Jedná se o odlišný dramaturgický postup, ve kterém sociální aktérky začínají hodnotit způsob natáčení, aniž by posluchač znal detaily Terezina příběhu. Smysl sebereflexivních pasáží hned v úvodní části spočívá v uznání důležitosti celého natáčecího procesu. Svou upřímností aktérky nejsou stylizovány do žádných rolí, ve kterých by pro ně bylo běžné natáčet rozhlasový dokument, ale autenticky upozorňují na zájem o výsledné dílo. Jako by poslední epizoda dávala najevo, že ačkoliv je v sérii zařazena jako poslední, neznamená to, že nemůže být atraktivní.

Svou roli také hraje skutečnost, že této pasáži předcházelo Jitčino vysvětlení, proč terapeutka nemůže popsat Terezu. Koncepce očekávání následného popisu terapeutky klientkou, který známe z předchozích epizod, je narušena sebereflexivní hodnotou dokumentu. Sebereflexivní modus nás z formálního hlediska vede k uvědomění si našeho očekávání ohledně samotné dokumentární formy.<sup>104</sup> Později opět dochází k reflexivnímu momentu, když sociální aktérky otevřou otázku vyznění

---

<sup>102</sup> Reakce na stres a neschopnost se přizpůsobit.

<sup>103</sup> Timecode 3.18

<sup>104</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 196.

celého pořadu: Jitka: „*Já jsem na to tak zvědavá, co z toho vyleze.*“ Tereza: „*Já taky no.*“ Jitka: „*Fakt jsem na to zvědavá.*“ Tereza: „*No přesně si říkám, buď budu úplně šílená ubožačka, nebo... Já jsem i přemýšlel proč to dělám.(...) Co z toho má vyjít?*“<sup>105</sup> Tyto pasáže jasně dokazují, že reflexe upozorňuje posluchače na předpoklady a konvence dokumentární tvorby.<sup>106</sup>

Úvodní sekvenci otevírá Terezin a cappella zpěv úryvku její autorské písně. „*Prostě přišel a uhodil ji do hlavy...*“<sup>107</sup> Závěr epizody je ukončen Tereziným výkladem a recitací úryvku autorské písně, čímž je dokončen významový oblouk.<sup>108</sup> Emoční osobitá úvodní píseň a její závěrečná recitace dokresluje celkovou tvůrčí atmosféru epizody. Sousloví tvůrčí atmosféra je užito ve smyslu celkového dojmu z poslechu, který je podpořen zvukovou atmosférou epizody. Ivo Bláha chápe zvukovou atmosféru jako formu zvuku vhodnou pro funkci akustického pozadí. Jde především o úlohu dotvářet prostor scény a charakterizovat prostředí, případně dobu. Není to jen neúčastná kulisa scény, ale je schopná navodit i určitou pocitovou atmosféru.<sup>109</sup> Zvuková atmosféra nás situuje do uzavřené místnosti, protože kromě závěrečné části neslyšíme okolní rušivé zvuky. Hudební leitmotiv zazní dvakrát, další hudební motivy plní funkci interpunkčního znaménka rozdělující epizodu na tematické části, které jsou sestaveny ze samostatně natáčených rozhovorů, prokládané záznamy ze společného setkání. Také se v epizodě několikrát objevuje stylizované ticho,<sup>110</sup> např.: v čase 11.47 v délce šesti sekund, které navozuje pocit přítomnosti sociálních akterek (slyšíme jejich dech,) ale zároveň vystihuje složitost vyprávění a tíhu reality, kterou si Tereza prochází. Dech napomáhá k navázání intimity a blízkosti mezi sociální aktérkou a posluchačem.<sup>111</sup>

Závěrečná část, kdy dochází k hodnocení aktuálního stavu, je podbarvována ruchem ulice. Promluvy Terezy jsou plné energie a odhodlání k životu, náročnost prožívání je vyjádřena v momentě, když Tereza odchází od mikrofonu: „*Jdu si dát*

---

<sup>105</sup> 9.28 – 10.04

<sup>106</sup> NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Cit. d., s. 51.

<sup>107</sup> Timecode 0.53

<sup>108</sup> HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Cit. d., s. 156.

<sup>109</sup> BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 61.

<sup>110</sup> Stylizované „zvuky ticha“, které v hlučném životním koloběhu zanikají a jsou slyšitelné jen v naprosto tichém prostředí. BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Cit. d., s. 49.

<sup>111</sup> HENKE, Josef. Ticho v rozhlasovém vysílání. Svět rozhlasu. 2001, roč. 2, č. 6, s. 11.

*cigáro, fu.*<sup>112</sup> Díky této pasáži hlavní protagonistka nevyznívá jako silná a bezstarostná osoba, kterou nic netrápí. Takto dochází k hlubšímu pochopení osobnosti Terezy, která může na povrchu působit jako bezstarostná a vyrovnaná osoba, avšak uvnitř bolestivé problémy prožívá.

Zakomponováním a cappela písňe je tematizovaná arteterapie, které se společně s biosyntézou terapeutka Jitka věnuje. Obě formy terapie byli také součástí Tereziny léčby. Pořad není rozdělen do kapitol jako předchozí epizody, ale samostatné výstupy protagonistek jsou prokládány společným setkáním terapeutky a klientky na ploše tří čtvrtin epizody, celkem je v epizodě společné setkání zakomponováno čtyřikrát. Význam této odlišné dramaturgické koncepce se nachází ve vyzdvižení terapeutického vztahu, který je pro proces terapie velmi důležitý a který je ve stejné rovině jako Terezin příběh. Dominantou jejího příběhu byla totiž samota a náročnost několika nečekaných událostí. Závěrečná část odpovídá dramaturgickému konceptu hodnocení z předešlých epizod. Tereza hovoří o aktuálním stavu a plánech do budoucna. Zároveň se nevyhne reflexi celého natáčení, čímž je završen a podtrhnut sebereflexivní modus epizody. Vztah mezi terapeutkou a klientkou se dá vystihnout názvem epizody, který zazní v závěru epizody z úst terapeutky: „*No, je to celé vlastně divné, že jsme jako intimní cizinci.*“<sup>113</sup> Epizoda během 34 minut odpovídá na otázku důležitosti vztahu mezi terapeutem a klientem, postupně rozvíjí Terezin příběh, který sovisel s úzkostmi, násilným otcem, zadlužením a nervovým selháním.

## 2.7. Závěrečné zhodnocení provedených analýz

Dílčí analýzy ukázaly, že i když většinu času v epizodách autorský subjekt neslyšíme, neznamená to, že by se v jednotlivých epizodách *Mojí terapie* autoři neprojevíli. Tvůrci epizod prokázali kreativní schopnosti, ačkoliv bychom je pojmenovali jako autory scenáristy, kteří v epizodách nijak výrazně nefigurují, jsou to právě oni, kdo nastudovali, setřídili a vybrali dané informace, které zprostředkovali posluchačům.<sup>114</sup> Autoři epizod využívali různé tvůrčí postupy, které Bill Nichols pojmenovává v sebereflexivním a participačním modu dokumentu, avšak žádný

---

<sup>112</sup> Timecode 11.157

<sup>113</sup> Timecode 30.39

<sup>114</sup> HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005. Cit. d., s. 187.

prekvapující nebo inovativní prvek do světa rozhlasové non-fikční tvorby nevnesli. Přesto je podcastová série *Moje terapie* pro společnost velmi přínosná a to zejména kvůli jejímu obsahu.

Nejvýraznější prostředek, ze všech zakomponovaných rozhlasových složek je slovo. Ostatní složky, jako hudba a ticho, mluvené slovo podkresluje, nebo rozděluje jednotlivé tématické roviny. Síla slov, které zprostředkovávají vhléd do lidských příběhů a zraněných duší, spočívá v možnosti proniknout do mysli, kde působí na posluchačskou imaginaci.<sup>115</sup> V ní může dojít k nabourání panujících předsudků o psychoterapii. Zároveň dramaturgická analýza odhalila, že se způsobem vyprávění příběhů a vzpomínek pracují autoři epizod stejně, a to chronologicky. Každý příběh však nese další vedlejší roviny, pro které není ani tak důležité, co je řečeno, ale proč je to řečeno. Cílem je zprostředkovat posluchači problematiku konkrétních lidí, kteří velmi detailně hovoří o svém životě. V podcastové sérii *Moje terapie* jsou klienti představeni pouze jménem a o to víc je podpořena vznikající intimita mezi posluchači a sociálními aktéry. Posluchač si totiž může za neurčitým jménem snáz představit sám sebe nebo své blízké a zároveň zůstává dodržena anonymita na straně sociálních aktérů.

Přincip stejné dramaturgické koncepce je dodržen v časové dotaci,<sup>116</sup> v úvodní a závěrečné znělce, v úvodním představení autora epizody, hudebním leitmotivu a kompozici odlišných úhlů pohledů, které odborná terminologie nazývá quasidialog<sup>117</sup>. Vzniká tak kontrast, který se objevuje ve všech epizodách a významný je zejména proto, že komplikovanější sdělení rozděluje do více krátkých vět.<sup>118</sup> Autoři však quasidialog zakomponovali různým způsobem a v různé délce.

Jednota se objevuje také v hledisku, které se zaměřuje vždy na klienta, jehož výpovědi jsou doplňovány odborným pohledem jejich terapeutek. Zde se dotýkám

---

<sup>115</sup> „The written word’s strength is the intimacy of the relationship with the reader. Radio, too, can declare some aptitude in these, but its real strength is an ability to infiltrate the mind, to unleash the most powerful dramatic weapon of all: the imagination of the listener.“ HAND, Richard J. – TRAYNOR, Mary. *The Radio Drama Handbook. Audio Drama in Practice and Context*. Londýn: Bloomsbury, 2011, s. 33.

<sup>116</sup> 31-35 minut

<sup>117</sup> Jde o dvě paralelní výpovědi na stejné téma, které autoři střihem organizují v čase i prostoru do zdánlivě jednolitého chronologického vyprávění, jehož napětí spočívá v permanentním nahlížení stejných událostí z různých úhlů pohledu. HANÁČKOVÁ, Andrea. *Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990–2005*. Cit. d., s. 95.

<sup>118</sup> MOTAL, Jan. *Nové trendy v médiích II: rozhlas a televize*. Cit. d., s. 97

zajímavého zjištění, že žádnou z terapeutických dvojic netvořil terapeut muž. Přestože věřím, že gender je v psychoterapii rozhodující faktor pro menší část obyvatel, domnívám se, že zapojení mužů terapeutů, by mohlo do podcastové série vnést výraznější element různorodosti. Mohl by se přiblížit právě těm posluchačům, kteří se psychoterapie obávají a vyhovuje jim spíše mužský pohled na danou problematiku.

Větší prostor, mohl být dle mého názoru, věnován tematizaci samotných terapií. Způsob expresivní ukázky terapie, který se objeví v páté a šesté epizodě, by u posluchačů mohl vzbudit větší zájem o psychoterapii. Za vhodný dramaturgický postup považuji rozdělení na několik částí. Pátá epizoda, ve které nebylo rozpoznatelné, zda dochází ke společnému setkání či nikoliv, v porovnání s ostatními epizodami vyzněla monotónně. Na všech epizodách oceňuji závěrečné zhodnocení aktuálního stavu klientů, kteří ačkoliv nemají vyřešené všechny problémy, dávají posluchačům naději, že se se všemi překážkami dá pracovat a pomocí terapie se mohou vyřešit, nebo částečně minimalizovat.

### 3. Další rozhlasová produkce

Protože se v dramaturgické analýze klade důraz na kultivaci dramaturga, který by měl neustále dbát na sebe-rozvoj a sebe-vzdělávání,<sup>119</sup> je důležité uvést také další rozhlasové pořady, které se tématem psychických onemocnění a jejich léčby zabývají. Zároveň tak bude rozšířena odpověď na výzkumnou otázku *Jaké podoby může mít zachycení tématu léčby psychických onemocnění rozhlasovým médiem v českém auditivním prostředí?*

Nejvýrazněji se tématu psychických onemocnění, poruch a jejich léčby v českém auditivním prostředí věnuje stanice ČRo Wave. Publicistický magazín *Balanc* o seberozvoji, prospěšném životním stylu a důležitosti dobrých mezilidských vztahů, je projektem Petra Boušky, autora třetí epizody *Moje terapie*. *Balanc* upozorňuje na praktické metody a techniky, způsoby myšlení, kterými můžeme zlepšit svou duši i tělo. Magazín funguje od roku 2018 a k roku 2021 zaznamenal přes 100 odlišných příběhů. V pořadu *Diagnóza F* ze stejné stanice, moderátorka Adéla Paulík Lichková otevřeně řeší témata, o kterých se těžko mluví, se svými hosty psychology, psychiatry a psychoterapeuty. *Diagnóza F* přináší řadu rozhovorů o depresích a jak z nich ven. Od roku 2011 hovořili nejen o problematice lidské duše, ale také o té zvířecí. Okrajově se na Radiu Wave tématu lidské psychiky a sebedřívění dotýkají také pořady jako *Sádlo*, *Pochlap se* nebo *Šeptem*.

Český rozhlas Dvojka se v uvolněné a přátelské atmosféře interaktivního pořadu *Poradna* snaží naslouchat a pomáhat posluchačům tím, že na posluchačské dotazy v pořadu odpovídají odborníci. V červnovém vysílání z roku 2017 si s psycholožkou Ivanou Dlouhou povídal moderátor Jiří Holoubek o dětských depresích nebo také o tom, jak rodičům z pozice dítěte vysvětlit, že chtějí dělat jinou profesi než rodiče zamýšlejí.

V prvním podcastu komunitního radia *Proglas Na dřevě*, jak název naznačuje, nahlíží moderátoři spolu se svými hosty do nitra člověka a hledají odpovědi na otázky, jak žít naplněný život, jak dělat ta správná rozhodnutí a jak mít sebevědomí, ale zároveň nezapomínat na lidi kolem sebe. Mezi podcasty, které jsou nezávislé na radiové stanici a věnují se stanovenému tématu patří podcast studentky psychologie

---

<sup>119</sup> MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. Cit. d., s. 10

Ley *Psychozápisník*, *Psychologický podcast* vězeňské psycholožky Evy, *Zahoj duši* od Kateřiny Stránské, *Collo* Jany Peclové nebo některé epizody podcastu Jiřího Kryštofa Jarmara a Vojtěcha Hlaváčka *Brain we are*.

Psychických poruch a jejich léčby se dotýkají také pořady, u kterých bychom to nepředpokládali. ČRo Dvojka v pořadu *Dva na dvojce* v „rodinné“ a klidné atmosféře, která je typická pro tuto stanici, se v epizodě s terapeutkou Zdeňkou Košateckou rozkrývají příčiny různých závislostí. Pořad *Osobnost plus* stanice Český rozhlas Plus, ve kterém interview s významnými osobnostmi české společnosti vede Barbora Tachecí, přináší rozhovor s Richardem Mullerem. V rozhovoru je probrán vliv deprese na zpěvákův život, tvorbu i rodinu. Pořad Rádia Junior *Atrium* v díle s názvem *Sexuální zneužívání dětí se nejčastěji odehrává v rodině* odpovídá spolu s psycholožkou Barborou Downes na otázky, jak na dítěti poznat, že mohlo být zneužito, jaké jsou nejčastější formy sexuálního zneužívání a co dělat, je-li dítě zneužíváno někým z rodiny. Populárně naučný pořad stanice ČRo Dvojka *Expedice* v epizodě *Lidstvo ve vleku civilizačních chorob* přináší informace o tom, že naše zdraví, i to psychické, můžeme ovlivnit i my sami. Dále otevírá otázky lidského stresu a tužeb, které mohou stát za vznikem depresí.

Z dokumentární tvorby se tématem psychiky zabývá například dokumentární série Apoleny Rychlíkové a Ivana Studeného *Život během pandemie*, která přináší vhled do problematiky lidí, kterým se obrátil život naruby v důsledku coronavirové pandemie. Nebo dokument Terezy Rekové *Diagnoza Karel*, o ženě, která se cítí současně jako muž a trpí poruchou osobnosti s disociativními záchvaty a depresivní poruchou. Dokument *Ona* Anety Rybové zase pojednává o psychických problémech spojených s depresí, úzkostí a bipolárními afekty. A v neposlední řadě uveďme vítězný dokument Mezinárodního festivalu rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio 2020 Magdalény Trusinové *Zpověď?*. Hledisko dokumentu se zde zaměřuje na dívku, kterou v dětství zneužil kněz a na rozdíl od první epizody *Mojí terapie* v dokumentu zazní také hlas matky zneužívané oběti. Z projevu zneužívané dívky je slyšitelné množství negativních emocí, bolesti a nevyrovnanost s traumatickou zkušeností.

## Závěr

Cílem bakalářské práce bylo odpovědět na výzkumnou otázku *Jaké podoby může mít zachycení tématu psychických onemocnění a jejich léčby rozhlasovým médiem v českém auditivním prostředí?* Nejprve došlo k definování dramaturgické analýzy a vymezení analytických kritérií. V druhé části bakalářské práce byla provedena analýza šesti epizod podcastové série *Moje terapie*. Analýza odhalila dramaturgické postupy autorů a detailně přiblížila, jaké podoby může mít zachycení tématu *psychických onemocnění a jejich léčby rozhlasovým médiem*.

Rozhovor s dramaturgyní podcastové série Táňou Zabloudilovou, přiblížil postprodukční procesy a motivy autorů zabývat se daným tématem. Klíčovými podněty byla destigmatizace psychických onemocnění a jejich léčby. Dále ukázat odlišné příběhy lidí, kteří mají s terapií zkušenost, a zprostředkovat rozdílné možnosti a přístupy, které terapie nabízí. Nápad pocházel od Táni Zabloudilové, která oslovila další publicisty a dokumentaristy, jenž se na podcastové sérii podíleli. Protagonisty epizod, jenž zareagovali na inzerci dramaturgyně, vybrali tvůrci na základě odlišnosti a zajímavosti jednotlivých příběhů tak, aby každá epizoda přinesla něco nového a podnětného.

Třetí kapitola ukázala, že non-fikční rozhlasová zpracování témat psychických onemocnění a jejich léčby mohou být různorodá, a že se jedná o velmi využívané a hlavně aktuální téma. Problematiku psychických onemocnění a jejich léčbu můžeme ve 21. století nalézt i v pořadech, ve kterých bychom ji neočekávali. Nonfikční tvorba sice dané téma neopomíjí, ale zároveň nikterak výrazně nexperimentuje s tvůrčími postupy. Bakalářská práce představila zájem rozhlasové produkce o oběti sexuálních tyranů a dalších násilníků. Zdá se, jakoby společnost hledisko pachatelů vytěsnila, přičemž někteří z nich také trpí psychickou poruchou a jejich odsouzeníhodný příběh mohl začít špatnou výchovou nebo nedostatkem péče a lásky. Tím pachatele nechci omlouvat, jen otevřeně uvažuji o další možnosti rozhlasového zpracování tématu psychických onemocnění.

*Moje terapie* a další uvedená rozhlasová tvorba splňuje tři ze čtyř funkcí dokumentu. Jedná se o funkci zaznamenávat, přesvědčovat a analyzovat či zkoumat. Funkce zaznamenávat „je reakcí na lidskou potřebu poznávat, je rozšířením

*psychických operací, které lidem, podle konstruktivistické psychologie, umožňují uspořádat smyslová data, činit vyvození a vytvářet schémata.*<sup>120</sup> Rozhlasové pořady zaznamenávají osudy lidí, kteří bojují s psychickou poruchou a jejich léčbu. Zároveň některé z nich, konkrétně *Moje terapie* danou problematiku hlouběji analyzují a zkoumají. Přesvědčující či propagační funkce je vlastní všem formám dokumentu<sup>121</sup> a zasluhuje se o destigmatizaci psychických onemocnění. Funkci být expresivní však žádné z uvedených pořadů nesplňují, možná právě proto, že poetické kvality mohou odvádět naši pozornost od hlavního smyslu díla, kterým je upozornit na psychické nemoci.

Ačkoliv Táňa Zabloudilová žádné nevýhody v rozhlasovém médiu při zachycení problematiky psychických onemocnění nespatřuje, odpověď na další výzkumnou podotázku není tak jednoduchá. Rádio sice navozuje s posluchačem pocit blízkosti a intimity, která je velmi důležitá pro pochopení problematiky lidské psychiky, ale zároveň je pro obsah vyřčeného slova, možnost tvůrčí tvorby a experimentů poněkud omezená. Nelze například pomocí obrazu zprostředkovat asociativní pohledy nebo poskytnout dotek skutečného člověka, a tak stejně jako každé médium i rozhlas nese své klady a zápory. Pozitivní je zcela jistě možnost anonymního niterného vhledu do duše člověka, ale spolu s ní náročnost tohoto tématu vylučuje širší škálu rozmanitosti na poli tvůrčího procesu.

---

<sup>120</sup> RENOV, Michael. 1990, překlad KUBALÍK, Štěpán. 2014. K poetice dokumentu. [online]. Dok.Revue Dostupné z : <http://www.dokrevue.cz/clanky/k-poetice-dokumentu>.

<sup>121</sup> RENOV, Michael. 1990, překlad KUBALÍK, Štěpán. 2014. K poetice dokumentu. [online]. Dok.Revue Dostupné z : <http://www.dokrevue.cz/clanky/k-poetice-dokumentu>.

## Literatura a prameny

BLÁHA, Ivo. Zvuková dramaturgie audiovizuálního díla. Praha: Nakladatelství Akademie múzických umění v Praze, 2014. ISBN 978-80-7331-303-6.

BOUČEK, Zdeněk. ROTTENBERG, Ivo. ABC lovce zvuku. 1. vyd. Praha : Práce, 1974. 242 s.

CRISELL, Andrew. Understanding Radio. 2. vyd. Londýn: Routhledge, 1994. ISBN 978-0415103152.

HANÁČKOVÁ, Andrea. Český rozhlasový dokument a feature v letech 1990 – 2005: Poetika žánrů. Brno: Janáčkova akademie múzických umění, 2010. ISBN 978- 80-86928-79-1.

HAND, Richard J. – TRAYNOR, Mary. The Radio Drama Handbook. Audio Drama in Practice and Context. Londýn: Bloomsbury, 2011. ISBN-10: 1441147438.

HARTL, Pavel. – HARTLOVÁ, Helena. – NEPRAŠ, Karel. Velký psychologický slovník. 4.vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-686-5.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENKE, Josef. Ticho v rozhlasovém vysílání. Svět rozhlasu. 2001, roč. 2, č. 6, s. 11.

HOŘÍNEK, Zdeněk. Úvod do praktické dramaturgie. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2009. ISBN 978-8086928-59-3.

MOTAL, Jan. Krása ve filmovém dokumentu. 1. vyd. Nové Město nad Metují: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7586-3.

MOTAL, Jan. Nové trendy v médiích II: rozhlas a televize. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. s. 45-79, 223 s. ISBN 978-80- 210-5826-2.

MÜLER, Richard – ŠIDÁK, Pavel. Slovník novější literární teorie: Glosář pojmů. 1. vyd. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2048-2.

NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. 1. vyd. Praha: Akademie múzických umění v Praze a Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava, 2010. ISBN 978-80-7331-181-0.

SHINGLER, Martin – WIERINGA, Cindy. On Air. Methods and Meanings of Radio. Londýn: Arnold Publishers, 1998. ISBN-10: 0340652314.

ŠTĚRBOVÁ, Alena. Rozhlasová inscenace: teoreticky komentované dějiny české rozhlasové produkce. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-531-4.

PAVIS, Patrice. Divadelní slovník: (slovník divadelních pojmů). Z francouzského originálu přeložila Daniela Jobertová. 1. vyd. Praha: Divadelní ústav, 2003. ISBN 80-7008-157-0.

VAŠÍN, Štěpán. Slovník literární teorie. 2. vyd. Ústav pro českou a světovou literaturu, 1984. 468 s.

VANĚK, Miroslav. – MÜCKE, Pavel. Třetí strana trojúhelníku, teorie a praxe orální historie. 1. vyd. Praha: Fakulta humanitních studií UK v Praze, 2011. ISBN 978-80-7285-145-4.

VYMĚTAL, Jan. Úvod do psychoterapie. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2667-0.

RENOV, Michael. 1990, překlad KUBALÍK, Štěpán. 2014. K poetice dokumentu. [online]. Dok.Revue [citováno 4. 4. 2021]. Dostupné z: <http://www.dokrevue.cz/clanky/k-poetice-dokumentu>.

BBC admits treehouse scene from Human Planet series was faked. *The Guardian* [online]. 2018 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/media/2018/apr/04/scene-from-human-planet-documentary-was-faked-bbc-admits>.

JEŽKOVÁ, Zuzana. Mýty a fakta o sexuálním zneužívání: Šance dětem. *Rodina.cz: Každodenník o dětech a rodičích* [online]. 2012 [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.rodina.cz/clanek9062.htm>

Brain we are. *Brain we are* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://brainya.org/>

Collo. *Podcast Collo* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://www.collo.cz/>

Léky proti depresi mě připravili o psaní textů, říká Richard Müller. *Český rozhlas Plus* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/leky-proti-depresi-me-pripravily-o-psani-textu-rika-richard-muller-7205023>

Lidstvo ve vleku civilizačních chorob: Expedice. *Český rozhlas Dvojka* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/lidstvo-ve-vleku-civilizacnich-chorob-8323680>

O pořadu Diagnóza F. *Český rozhlas Wave* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/diagnoza-f-5183697/o-poradu>

O pořadu Balanc. *Český rozhlas Wave* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/balanc-7595065/o-poradu>

O pořadu Šeptem. *Český rozhlas Wave* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/septem-8144218/o-poradu>

O pořadu Sádlo. *Český rozhlas Wave* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/septem-8144218/o-poradu>

O pořadu Pochlap se. *Český rozhlas Wave* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/pochlap-se-8442399/o-poradu>

O pořadu Dva na dvojce. *Český rozhlas Dvojka* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/dva-na-dvojce-7716699?page=12>

O pořadu Na dřev. *Radio Proglas* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://slovo.proglas.cz/kultura-a-vzdelavani/na-dren/>

Psycho zápisník. *České podcasty* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcasty/psycho-zapisnik>

Psychologický podcast. *České podcasty* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://ceskepodcasty.cz/podcasty/psychologicky-podcast>

Zahoj duši. *Zahoj duši* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://zahojdusi.cz/>

Psycholožka souhlasí s tresty: Dítě potřebuje mantinely. Nebude mít deprese: Poradna. *Český rozhlas Dvojka* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/psycholozka-souhlasí-s-tresty-dite-potrebuje-mantinely-nebude-mít-deprese-7451147>

Sexuální zneužívání dětí se nejčastěji odehrává v rodině: Atrium. *Rádio Junior* [online]. [cit. 2021-5-6]. Dostupné z: <https://junior.rozhlas.cz/sexualni-zneuživani-deti-se-nejcastěji-odehrava-v-rodine-8051976>

**NÁZEV:**

*Moje terapie: Psychologie v reflexi rozhlasového média*

**AUTOR:**

Magdaléna Kubatková

**KATEDRA:**

Katedra divadelních, filmových, televizních a rozhlasových studií

**VEDOUCÍ PRÁCE:**

Mgr. Zuzana Pejpková, Ph.D.

**ABSTRAKT:**

Cílem bakalářské práce je odpovědět na hlavní výzkumnou otázku *Jaké podoby může mít zachycení tématu psychických onemocnění a jejich léčby rozhlasovým médiem v českém auditivním prostředí? Zejména se zabývá dramaturgickou analýzou šesti epizod první řady podcastové série *Moje terapie*. V rámci podcastové série, na které spolupracovalo šest autorů, hledá jednotné a odlišné dramaturgické principy. Neopomíjí také další českou rozhlasovou produkci související s tématem psychických onemocnění a jejich léčby. Aplikuje metodu oral history a díky strukturovanému rozhovoru s dramaturgyní podcastové série *Moje terapie* odkrývá motivace tvůrců, proces tvorby a postprodukční procesy *Mojí terapie*. Zároveň hledá odpověď na další podotázku *Jakými (ne)výhodami rozhlasové médium ve vztahu k zachycení problematiky psychických onemocnění disponuje?**

**KLÍČOVÁ SLOVA:**

Dramaturgická analýza, psychoterapie, rozhlas, metoda oral history

**TITLE:**

*My therapy: Psychology in the radio reflection*

**AUTHOR:**

Magdaléna Kubatková

**DEPARTMENT:**

The Department of Theatre, and Film Studies

**SUPERVISOR:**

Mgr. Zuzana Pejpková, Ph.D.

**ABSTRACT:**

The aim of the bachelor's thesis is to answer the main research question *What forms can the capture of the topic of mental illnesses and their treatment by radio media in the Czech auditory environment take?* Primarily it deals with the dramaturgical analysis of six episodes of the first series of the podcast series *My Therapy*. Within the podcast series, on which six authors collaborated, he searches for united and different dramaturgical principles. It also does not omit other Czech radio productions related to the topic of mental illness and their treatment. He applies the method of oral history and, thanks to a structured interview with the dramaturg of the podcast series *My Therapy*, reveals the motivations of the creators, the creative process, and the post-production processes of *My Therapy*. At the same time, it answers another sub-question. What (dis) advantages does the radio medium have in relation to capturing the issue of mental illness?

**KEYWORDS:**

Draaturgical analysis, Psychotherapy, Radio, Methoda Oral history